

Jina la Mwanafunzi _____

Namba ya Upimaji _____

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
UPIMAJI WA KITAIFA WA DARASA LA NNE**

05

SAYANSI NA TEKNOLOJIA

Muda: Saa 1:30

Alhamisi, 21 Novemba 2019 asubuhi

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A na B zenye jumla ya maswali **matano (5)**.
2. Jibu maswali **yote** katika kila sehemu.
3. Majibu yote yaandikwe katika nafasi zilizotolewa katika kila swali.
4. Andika majibu yote kwa kutumia kalamu ya **wino** wa **bluu** au **mweusi**.
5. Simu za mkononi na vitu vingine visivyoruhusiwa **havitakiwi** katika chumba cha upimaji.
6. Andika **Jina** na **Namba yako ya Upimaji** katika nafasi iliyo kwenye sehemu ya juu kulia ya kila ukurasa.

KWA MATUMIZI YA MTAHINI TU

Namba ya Swali	Alama	Saini ya Mtahini	Saini ya Mhakiki
1			
2			
3			
4			
5			
Jumla			

1

Ukurasa wa 1 kati ya 6

sfna19

Jina la Mwanafunzi _____

Namba ya Upimaji _____

SEHEMU A (Alama 30)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Jibu kipengele (i) - (v) kwa kuchagua herufi ya jibu sahihi na kuiandika katika kisanduku.

(i) Chakula salama ni kile ambacho

- A kimepuliziwa dawa ya kuua wadudu.
- B kimehifadhiwa katika chombo safi.
- C kimehifadhiwa kwa muda mfupi.
- D kimehifadhiwa mahali penye mwanga.

☐

(ii) Zifuatazo ni njia za kujikinga dhidi ya magonjwa isipokuwa

- A kufunika mdomo wakati wa kukohoa.
- B kulala mahali safi na salama.
- C kunywa maji safi na salama.
- D kunawa mikono kabla ya kwenda chooni.

☐

(iii) Magonjwa yapi hutokana na uchafuzi wa vyanzo vya maji?

- A Kifaduro na surua
- B UKIMWI na kipindupindu
- C Malaria na trakoma
- D Kipindupindu na kichocho.

☐

(iv) Nini kazi ya mate katika mmeng'enyi wa chakula?

- A Kulainisha chakula
- B Kulainisha mdomo
- C Kulainisha meno
- D Kulainisha ulimi.

☐

Jina la Mwanafunzi _____

Namba ya Upimaji _____

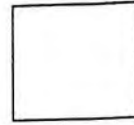
(v) Mmeng'enywa wa chakula huanza katika sehemu ipi katika mfumo?

A Tumboni

B Kwenye umio

C Kinywani

D Katika kongosho.

2. Jibu vipengele (i) - (iv), kwa kuoanisha maelezo katika **Orodha A** na hali za maada katika **Orodha B**. Andika herufi ya jibu katika mabano uliyopewa.

Orodha A	Herufi	Orodha B
(i) Hali ya maada nyepesi zaidi.	()	A. Gesi
(ii) Hali ya maada yenye umbomaalumu.	(.....)	B. Soda
(iii) Mfano wa maada katika hali yabisi.	(.....)	C. Mvuke
(iv) Maada inayochukua umbo la chombo.	(.....)	D. Kimiminika
(v) Mfano wa maada katika hali ya gesi.	(.....)	E. Chembechembe
		F. Chaki
		G. Yabisi

3. Jibu vipengele (i) - (v) kwa kuchagua neno sahihi kutoka kwenye kisanduku na kuliandika kwenye nafasi uliyopewa.

kiungulia, kuvimbiwa, unyafuzi, kukosa choo, meno kuuma, vidonda vya tumbo, mwozo wa meno.

(i) Hali ya kupata kinyesi kigumu na chenye mkauko huitwa

Jina la Mwanafunzi _____

Namba ya Upimaji _____

- (ii) Hali inayosababishwa na kujaa kwa gesi nyingi katika tumbo huitwa

- (iii) Hali ya kuhisi maumivu ya kuungua katika umio na kifua inaitwaje?

- (iv) Katika mfumo wa chakula, michubuko ndani ya kuta za tumbo huitwa

- (v) Ni madhara gani yatatokea katika meno kutokana na ulaji wa vyakula vyenye sukari nyingi?

SEHEMU B(Alama 20)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

4. Soma habari ifuatayo kisha jibu vipengele (i) - (v).

Aina nyingi za vyakula tunavyotumia katika maisha yetu ya kila siku huwa vimepikwa. Chakula hupikwa kwa kutumia nishati ya joto. Vifaa vinavyotumika kuwezesha upikaji wa vyakula vyetu huitwa majiko. Nchini Tanzania, aina ya majiko yanayotumiwa zaidi ni ya kuni na mkaa. Kwa miaka ya karibuni, kumekuwa na ongezeko la watumiaji wa majiko ya gesi katika maeneo ya mijini na vijijini. Uchaguzi wa aina ya jiko hutofautiana kulingana na upatikanaji, gharama na usalama wa aina ya fueli inayotumika. Hayo ni baadhi ya mambo ya kuzingatia wakati wa uchaguzi wa aina ya jiko la kutumia.

- (i) Taja aina mbili za majiko yanayotumiwa na watu wengi Tanzania.

- _____
- _____

Jina la Mwanafunzi _____

Namba ya Upimaji _____

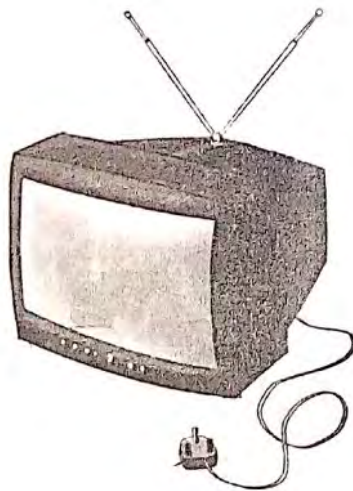
(ii) Ni aina gani ya nishati hutumika kupikia?

(iii) Je, ni kitu gani kinatumika kutofautisha aina za majiko?

(iv) Unafikiri ni kwanini watu wengi hutumia majiko ya kuni?

(v) Taja aina nyingine mbili za majiko tofauti na yaliyotajwa katika habari uliyosoma. _____

5. Chunguza picha uliyopewa kisha jibu vipengele (i) - (v).

(i) Kifaa kilichooneshwa kwenye picha kinaitwaje? _____.

(ii) Onesha sehemu inayosafirisha nishati kutoka kwenye soketi kwa kutumia herufi **A**.

(iii) Onesha sehemu inayoonesha picha kwa kutumia herufi **B**.

Jina la Mwanafunzi _____

Namba ya Upimaji _____

- (iv) Onesha sehemu inayodaka mawimbi kwa kutumia herufi C.
- (v) Kwanini kifaa kilichooneshwa kwenye picha ni muhimu kwetu?
